

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	3Cdo/101/2018
Identifikačné číslo spisu:	1316212839
Dátum vydania rozhodnutia:	30.05.2019
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2019:1316212839.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletých R. A., nar. XX. marca XXXX a X. A., nar. XX. júna XXXX., zastúpených Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Bratislava, so sídlom v Bratislave, Vazovova 7/A ako opatrovníkom a medzičasom plnoletej Y. A., nar. X. septembra XXXX, všetkých bývajúcich u matky, matky Mgr. W. A. bývajúcej v F., zastúpenej Advokátskou kanceláriou FARDOUS PARTNERS, s.r.o., so sídlom v Šali, Hlavná 6 a otca Ing. Y. A., bývajúceho v H., zastúpeného Advokátskou kanceláriou Jakubčová a partneri, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Mickiewiczova 2 a Advokátskou kanceláriou Kucek & Partners, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Mickiewiczova 9, o úpravu rodičovských práv a povinností, vedenej Okresným súdom Bratislava III pod sp.zn. 37P/209/2016, o dovolaní otca proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 27. septembra 2016 sp.zn. 20CoP/125/2016 takto

rozhodol:

Uznesenie Krajského súdu v Bratislave z 27. septembra 2016 sp.zn. 20CoP/125/2016
z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) uznesením z 3. augusta 2016 č.k. 37P/209/2016-17 nariadil neodkladné opatrenie, ktorým dočasne zveril v tom čase ešte všetky tri maloleté deti do osobnej starostlivosti matky a otcovi uložil povinnosť prispievať na výživu maloletých Y. a R. každému sumou 100 € mesačne a na výživu maloletej X. potom sumou 75 € mesačne, u všetkých počnúc dňom vydania rozhodnutia vždy do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky. Súd prvej inštancie určil, že neodkladné opatrenie bude trvať do právoplatného skončenia konania o úpravu rodičovských práv a povinností rodičov k ich maloletým deťom, vedeného na Okresnom súde Bratislava III pod sp.zn. 37P/209/2016 a vo zvyšku návrh na nariadenie neodkladného opatrenia zamietol.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej tiež len „odvolací súd“) na odvolanie otca uznesením z 27. septembra 2016 sp.zn. 20CoP/125/2016 uznesenie súdu prvej inštancie v celom rozsahu potvrdil ako vecne správne podľa ust. § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z.z., dnes už i v znení zákonov č. 87/2017 Z.z. a č. 350/2018 Z.z., ďalej tiež len „C.s.p.“ alebo „Civilný sporový

poriadok“). Podľa odvolacieho súdu uznesenie súdu prvej inštancie spĺňa základné právne náležitosti, a to zrozumiteľnosť, určitosť a jasnosť a je logickým a právnym vyústením priebehu a výsledkov konania na súde prvej inštancie, pričom aj jeho odôvodnenie je presvedčivé.

3. Proti takémuto uzneseniu odvolacieho súdu podal otec 12. decembra 2016 dovolanie, ktorého prípustnosť odôvodnil nesprávnym procesným postupom súdu podľa § 420 písm. f/ C.s.p., a teda porušením práva na spravodlivý proces z dôvodu, že jeho právnomu zástupcovi nebolo doručené uznesenie odvolacieho súdu z 27. septembra 2016, ktoré nadobudlo právoplatnosť 12. októbra 2016 a vyjadrenie matky k jeho odvolaniu (otca) z 22. septembra 2016 bolo právnomu zástupcovi doručené oneskorene. Poukázal na článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (príloha oznámenia Federálneho ministerstva zahraničných vecí ČSFR č. 209/1992 Zb., ďalej tiež len „Dohovor“ - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolačí súd“), na základe ktorého je zrejmé, že jednou zo všeobecných záruk spravodlivého prejednávania vecí pred súdom je zásada „rovnosti zbraní“. Z týchto dôvodov navrhol uznesenie odvolacieho súdu zrušiť a vec mu vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, eventuálne s uznesením odvolacieho súdu zrušiť tiež uznesenie súdu prvej inštancie a vec vrátiť na ďalšie konanie a nové rozhodnutie tomuto súdu.

4. Matka ani opatrovník dovolacie návrhy nepodali.

5. Najvyšší súd ako súd dovolačí (§ 35 C.s.p.) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 C.s.p.) oprávnená osoba, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 C.s.p.), a to za splnenia i podmienky jej zastúpenia v dovolacom konaní vrátane spísania dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C.s.p.), bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C.s.p.) dospel k záveru, že dovolanie je prípustné a zároveň dôvodné.

6. Dovolanie je v danom prípade podané vo veci starostlivosti súdu o maloletých, ktorá je od 1. júla 2016 upravená v Civilnom mimosporovom poriadku (zákon č. 161/2005 Z.z., ďalej tiež len „C.m.p.“). Vzájomný vzťah medzi C.m.p. a C.s.p. je vymedzený v § 2 ods. 1 C.m.p., podľa ktorého sa na konania podľa tohto zákona použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. C.m.p. v ustanoveniach §§ 76 a 77, obsahujúcich niektoré ustanovenia o dovolaní neustanovuje inak, ak ide o prípustnosť dovolania vo veciach starostlivosti súdu o maloletých; prípustnosť dovolania otca bolo preto potrebné posudzovať podľa ustanovení C.s.p.

7. V zmysle § 419 C.s.p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach §§ 420 a 421 C.s.p. V danom prípade je v dovolaní uplatnený dovolačí dôvod v zmysle § 420 C.s.p.

8. Dovolateľ vyvodzuje prípustnosť svojho dovolania z ustanovenia § 420 písm. f/ C.s.p., podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane (tu rozumej tiež účastníkovi mimosporového konania), aby uskutočňovala jej (jemu) patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

9. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú dovolateľom namietanú procesnú vadu zmätočnosti, sú a/ zásah súdu do niektorého procesného oprávnenia strany sporu (účastníka mimosporového konania), b/ nesprávnosť procesného postupu súdu reprezentujúceho takýto zásah a c/ intenzita zásahu, pri ktorej dôjde k znemožneniu uskutočnenia procesného oprávnenia v takej miere, že to má za následok porušenie (nerešpektovanie) práva na spravodlivý proces.

10. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu

zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (tu porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11. Dovolateľ v prejednávanej veci dovolaním dôvodne vytýka, že mu bolo odňaté právo konať pred odvolacím súdom tým, že jeho právnomu zástupcovi bolo doručené vyjadrenie matky k odvolaniu oneskorene (až po vydaní rozhodnutia o odvolaní), v dôsledku čoho nemal možnosť sa k takémuto podaniu vyjadriť. To platí bez ohľadu na to, že nedôvodnosť druhej dovolacej námietky súvisí s otázkou zastúpenia neskoršieho dovolateľa v odvolacom konaní a s tým, že nedoručenie rozhodnutia odvolacieho súdu tomu, komu toto malo byť doručené, má principiálne za následok nenadobudnutie právoplatnosti rozhodnutia (a takto o.i. tiež nemožnosť prejednávania dovolania dovolacím súdom skôr, než sa tak stane u všetkých, u ktorých je toto právne možné) a i v tejto konkrétnej veci práve takýto odklad právoplatnosti a predĺženie otcovi lehoty na dovolanie spôsobilo doručenie uznesenia odvolacieho súdu jeho právnomu zástupcovi až 14. februára 2017 (č.l. 276 spisu).

12. K námietke oneskoreného doručenia otcovi vyjadrenia matky k jeho odvolaniu však žiaduce je pripomenúť, že Európsky súd pre ľudské práva vydal 13. januára 2015 rozsudok vo veci Trančíková proti Slovenskej republike, v ktorom sa zaoberal aj opodstatnenosťou námietky o nemožnosti vyjadriť sa k vyjadreniu protistrany v rámci odvolacieho konania. V tomto rozsudku dospel Európsky súd pre ľudské práva k názoru, že aj keď vyjadrenie k odvolaniu neobsahuje žiadne nové skutočnosti alebo argumenty, ku ktorým by sa procesná strana už nebola vyjadrila v predchádzajúcom priebehu konania, a prípadne ide o vyjadrenie nemajúce vplyv na rozhodnutie odvolacieho súdu, musí byť druhému účastníkovi daná možnosť oboznámiť sa s ním, ak bolo formulované ako právna a skutková argumentácia. V rozsudku sa doslovne uvádza, že „požiadavka, aby účastníci súdneho konania mali možnosť dozvedieť sa o všetkých predložených dôkazoch alebo vyjadreniach podaných v ich veci a vyjadriť sa k nim, sa vzťahuje na odvolacie konanie rovnako ako na prvostupňové konanie, a to napriek skutočnosti, že odvolanie nemusí vyvolať žiadnu novú argumentáciu“. Pokiaľ súd takúto možnosť druhej procesnej strane nevytvorí, dochádza k porušeniu práva na spravodlivé konanie, ktoré je zaručené článkom 6 ods. 1 Dohovoru. Tieto závery boli napokon pretransformované aj do rekodifikácie civilného procesu (viď § 374 C.s.p.).

13. Vychádzajúc z práve uvedeného bolo aj v prejednávanej veci potrebné zohľadniť, že k odvolaniu otca doručenému súdu 18. augusta 2016 (č.l. 23-41 spisu) sa matka mala písomne vyjadriť v lehote 10 dní od jeho doručenia, t.j. do 22. septembra 2016; z jej strany však prišlo k žiadosti o predĺženie lehoty s požiadavkou predĺžiť lehotu na vyjadrenie minimálne do 27. septembra 2016 (č.l. 95a /?/ spisu). Takáto požiadavka zodpovedala zákonu, keď na základe ust. §§ 117 a 118 C.s.p. môže súd sudcovskú lehotu dodatočne na návrh dotknutého subjektu predĺžiť, pričom tento návrh možno podať do uplynutia lehoty a zároveň sa nevyžaduje, aby súd lehotu primerane predĺžil formou rozhodnutia, postačí oznámenie subjektu o predĺžení lehoty, a to aj elektronickou poštou (s tým, že predĺženie musí byť účastníkovi konania, ktorý o predĺženie lehoty požiadal, oznámené spolu s určením ďalšej lehoty, v ktorej má byť úkon vykonaný). Dovolací súd ma za to, že k takémuto schváleniu žiadosti a predĺženiu lehoty v prejednávanej veci došlo, a teda vyjadrenie matky k odvolaniu otca z 22. septembra 2016 bolo podané v rámci predĺženej lehoty; zo spisu je však ďalej zrejmé i to, že odvolací súd sa týmto vyjadrením zjavne nezaoberal a zároveň naň podľa všetkého ani neprihliadal pri svojej rozhodovacej činnosti, pretože jeho uznesenie bolo vydané 27. septembra 2016 (v rovnaký deň, keď mu bolo doručené vyjadrenie matky).

14. So zreteľom na práve priblížené časové súvislosti musí byť mimo akúkoľvek pochybnosť, že otcovi by včas predmetné vyjadrenie nemohlo byť doručené ani vtedy, ak by sa o to odvolací súd pokúsil (čo sa ale nestalo) a ak tak urobil až adresovaním vyjadrenia matky právnomu zástupcovi otca až 14. novembra 2016 (s prevzatím zásielky adresátom až 1. decembra 2016), toto bolo z hľadiska dostatočne

šetrného prístupu súdu k procesným oprávneniam účastníka konania bez právneho významu. V tejto súvislosti sa javí vhodné podotknúť, že i keď úprava rozhodovania o neodkladných (skôr predbežných) opatreniach vykazuje oproti úprave civilného procesu vo všeobecnosti určité špecifiká a súčasťou takejto špecifickej úpravy je tiež jej založenie i na momente prekvapenia (tým, že tomu, voči komu návrh na neodkladné opatrenie smeruje, sa návrh a ďalšie podania doručujú až s rozhodnutím vyhovujúcim návrhu), toto platí len v štádiu konania pred súdom prvej inštancie a aj pred odvolacím súdom len vtedy, ak súd prvej inštancie návrh zamietol alebo ho odmietol (v tejto súv. por. § 331 ods. 1 C.s.p.), v tejto veci (kde už súd prvej inštancie návrhu vyhovel) však o taký prípad nešlo.

15. Dovolaciemu súdu preto neostáva iné, než konštatovať, že postupom odvolacieho súdu spočívajúcim v doručení vyjadrenia matky k odvolaniu otca otcovi (jeho právnomu zástupcovi) až po vydaní rozhodnutia o odvolaní došlo k porušeniu článku 6 ods. 1 Dohovoru aj k znemožneniu otcovi v uskutočňovaní jemu patriacich procesných práv v miere predpokladanej ustanovením § 420 písm. f/ C.s.p.

16. Skutočnosť, že došlo v konaní k procesnej vade zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ C.s.p. je okolnosťou, pre ktorú musí dovolací súd napadnuté rozhodnutie vždy zrušiť, pretože rozhodnutie vydané v konaní postihnutom tak závažnou procesnou vadou nemôže byť považované za správne.

17. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 C.s.p.). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 C.s.p.).

18. Dovolací súd preto ustanovení uvedených v predchádzajúcom odseku zrušil len uznesenie odvolacieho súdu, nakoľko len v postupe tohto súdu (a nie aj súdu prvej inštancie) došlo k výskytu vyššie uvedenej zmätočnej vady a vec tomuto súdu vrátil na ďalšie konanie.

19. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C.s.p.).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.